

Yaşlılar İçin Bilgilendirme Rehberi-III

2020

www.ailevecalisma.gov.tr

içindekiler

Yaşlı Vatandaşlarımız için;

- Sosyal Yardımlar
- Sağlık Hizmetleri
- Evde Sağlık Hizmetleri
- Evde Bakım Hizmetleri
- Yaşlı Bakım Hizmetleri
- Eğitim (3.Yaş Üniversitesi)
- Erişilebilirlik
- Ulaşım Hizmetleri
- Çevre, Kültür, Sanat Etkinlikleri
- Yaşlılara Sağlanan Diğer İndirim ve Muafiyetler
- Haklar ve İhlaller
- Alo 183 Sosyal Destek

Giriş

Ülkemizde yaşlılara yönelik politikaların temel hedefi, yaşlıların ayrımcılığa uğramadan, insan haklarından yararlanarak, toplumsal hayata katılmaları için ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi, yaşlılara yönelik yürütülen sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetlerine ilişkin ilke, usul ve standartların belirlenmesi ve bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması çerçevesinde şekillenmektedir. Bu çerçevede yaşlıların toplumsal yaşamın tüm alanlarına onurlu bir birey olarak katılımlarının sağlanması için politika ve stratejilerin daha etkin hale getirilmesi önem kazanmaktadır.

Yaşlı bireylerimiz anayasamız başta olmak üzere çeşitli uluslararası sözleşmeler ve ulusal düzenlemelerle yaşamın her alanında güvence kapsamına alınmıştır. Türkiye’de yaşlılara yönelik hizmetler merkezi ve yerel düzeydeki farklı kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları ve özel sektör tarafından sunulmaktadır. Bu yapı içerisinde ana sorumluluğu üstlenerek koordinasyonu sağlamak, alana ilişkin gerekli düzenlemeleri yaparak, yaşlılarımızın ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda hizmet sunumunu sağlamak Bakanlığımızın temel önceliğidir. Bu öncelikten hareketle yapılan çalışmaları desteklemeyi, eksik olan çalışmaları ise başlatmayı ve geliştirmeyi önemsiyoruz.

Bakanlık olarak yaşlıların haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Bu rehber, yaşlı bireyler için mevcut durumda sunulan hak ve hizmetler hakkında bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır. Yaşlılarımıza ve konuyla ilgilenenlere faydası olması dileğiyle saygılarımızı sunarız.

SOSYAL YARDIMLAR

SOSYAL YARDIMLAR

2022 Sayılı Kanun Kapsamındaki Yaşlı Aylığından Kimler Yararlanabilir?

2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamındaki,

Yaşlı aylığı;

- 65 yaşını doldurmuş olan,
- Nafaka bağlanmamış veya nafaka bağlanması mümkün olmayan,
- 2828 sayılı Kanun kapsamında harçlık almayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Uzun vadeli sigorta kollarına tabi olacak şekilde çalışmayan,
- Kendisi ve eşi dikkate alınmak suretiyle kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına bağlanmaktadır.

Yaşlı Aylığından Nasıl Yararlanılabilir?

- 2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı aylıkları başvuruları kişinin ikametgâhının bulunduğu il ya da ilçedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına (SYDV) yapılmaktadır.
- Başvuruda bulunan kişiler ve aynı hanede birlikte yaşadığı kişilerin gelir, servet ve harcama durumu Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi üzerinden sorgulanır ve hane ziyareti yapılmak suretiyle sosyal yardım incelemesi yapılır. Başvurular, bu veriler ile mevzuat hükümleri doğrultusunda Vakıf Mütevelli Heyetlerince değerlendirilerek karara bağlanmaktadır.
- Aylıklar bu dönemlerde hak sahibinin doğum yılının son rakamına göre ilgili ayın 5'i ila 9'u arasında PTT'ye yatırılmaktadır.
- Ödemeleri yatırılan kişilere SMS ile bildirim yapılmaktadır.

- Ödeme bilgileri e-devlet portalı üzerinden sorgulanabilmektedir.
- Posta ve Telgraf A.Ş. (PTT) gişelerinden, talep edilmesi halinde ilave bir ücret ödemeksizin ve hiçbir yaş sınırlaması olmaksızın “Konutta Teslim” hizmeti ile konutlarında, isteğe bağlı olarak sosyal kartlar ile aylıklarını ödeme işlemleri gerçekleştirilmektedir, ayrıca bu kartlar alışverişlerde kullanılabilir.
- Nafakaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla, 2022 sayılı Kanun uyarınca bağlanan aylıklar kişinin rızası olsa bile haczedilemez, başkasına devir ve temlik edilemez.
- 65 yaşın doldurulmasından önce %40-69 arası engelli aylığı bağlanmış olanların aylıkları aynı şekilde ödenmeye devam olunmaktadır.
- Yaşlı aylığı almakta iken %70 ve üzeri engelli olduklarını sağlık kurulu raporu ile kanıtlayanların aylıkları diğer şartların da sağlanması halinde “% 70 ve üzeri Engelli Aylığına” dönüştürülmektedir. Ancak engel oranı %70’in altında olan kişilerin bu yöndeki başvuruları kabul edilememektedir.

Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Yardımdan Kimler, Nasıl Yararlanabilir?

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından eşi vefat eden kadınlara sağlanan düzenli nakdi sosyal yardım programından yaşlı kadınlar da yararlanmaktadır. Bu yardım programından yararlanabilmek için ikamet edilen il veya ilçenin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına nüfus cüzdanı ibraz edilerek başvurulur. İlgili Vakfın Mütevelli Heyeti tarafından yardım programından yararlanmasına yönelik karar verilen kadınlara, şartları sağlamaları durumunda nakdi yardım bağlanır. Bu yardımdan faydalanabilmek için son resmi nikâhlı eşin vefat etmiş olması gerekmektedir. 2022 sayılı kanuna göre engelli ve/veya 65 yaş aylığı alanların aynı zamanda dul aylığından da yararlanmalarında bir engel yoktur.

Aylık için başvuran kişiye, hanesinde bulunan kişilerden sosyal güvencesinin olması durumunda aylık bağlanmamaktadır. Ayrıca engelli evde bakım aylığı (bakıcı durumunda olanlar) alanlar da yine bu programdan yararlanamamaktadır. Ancak başvuran kişinin evde bakılan engelli kişi olması halinde diğer şartları sağlıyorsa dul maaşından da yararlanmasına bir mani yoktur.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Yardımlarından Nasıl Yararlanılabilir?

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında yürütülen, valilikler ve kaymakamlıklar bünyesinde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından özel şartları bulunan düzenli yardım programları bulunmaktadır. 3294 sayılı Kanun kapsamında yürütülen aşağıdaki süreli yardım programlarından şartları sağlayan yaşlı vatandaşlarımız da faydalanabilmektedir.

Gıda, yakacak, barınma vb. yardımlardan, hanesinde sosyal güvenceli birey bulunmayan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Mütevelli Heyetleri tarafından muhtaç olarak değerlendirilen kişilere veya hane içinde sosyal güvenceli birey bulunmakla birlikte hane içinde kişi başına düşen geliri asgarî ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan kişiler yararlanabilmektedir. Yardımdan yararlanabilmek için ikamet edilen yerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına müracaat etmek gerekmektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Evde Bakım Hizmetlerinden Kimler Yararlanılabilir?

Muhtaç durumda bulunan yaşlı vatandaşlarımızın ev temizliği, kişisel bakımları, temel ve zaruri ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından "Yaşlı ve Engellilere Evde Bakım Hizmeti Verilmesi" projeleri uygulanmaktadır.

Bu projelerden, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun ek 7 nci maddesi uyarınca engelli evde bakım desteğinden yararlanmayan ve muhtaç durumda olup kişisel bakımlarıyla temel ve zaruri ihtiyaçlarını karşılayamayan yaşlı, engelli vatandaşlarımız ile ağır kronik hastalığı nedeniyle kendi öz bakımını gerçekleştiremeyen vatandaşlarımız ve 65 yaş üstü vatandaşlarımız faydalandırılmaktadır. Yardımdan yararlanabilmek için ikamet edilen yerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına müracaat etmek gerekmektedir.

SAĞLIK HİZMETLERİ

SAĞLIK HİZMETLERİ

Sağlık Bakanlığınca Verilen Tıbbi-Sosyal Hizmetin İçeriğinde Neler Vardır?

Sağlık Bakanlığı tarafından yaşlıları da içine alan hasta gruplarına yönelik aşağıdaki hizmetler sunulmaktadır.

- Hasta nakil hizmeti,
- Sosyal inceleme ve değerlendirme,
- Hasta eğitimi ve uğraşı çalışması,
- Hasta ile psiko-sosyal çalışma,
- Kurum bakımına yerleştirme,
- Hasta ailesinin psiko-sosyal eğitimi,
- Sosyal etkinlikler vb..

Yaşlıların Hastanelerde Hangi Hakları/Öncelikleri Bulunmaktadır?

Yaşlıların sağlık hizmeti alırken öncelik sıraları bulunmaktadır. 65 yaş üstünde olan vatandaşlarımız hastanelerden randevu alarak öncelikli olarak hizmet alabilmektedirler.

Sağlık Kuruluşlarında Yaşlı Hastalara Refakatçi Desteği Sağlanır mı?

Yaşlı hastalara hizmet alımlarını kolaylaştıracak, işlemlerinde yardımcı olacak refakatçi personel (hostes hizmeti) temin edilmektedir.

Palyatif Bakım Hizmetlerinden Yaşlı Bireyler de Yararlanabilir mi?

Yaşamı tehdit eden hastalıklara bağlı olarak ortaya çıkan sorunlarla karşılaşan hastalarda ağrı ve diğer semptomları erken tanımlamak ve değerlendirmek, bu kişilere ve aile bireyelerine tıbbi, psikolojik, sosyal

ve manevi destek vererek acılarını hafifletmek veya önlemek, yaşam kalitesini geliştirmek için faaliyet göstermek amacıyla Palyatif Bakım Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge' 09/10/2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Palyatif bakım hizmetleri; yataklı sağlık tesislerinde palyatif bakım merkezleri, yataklı sağlık tesisleri dışında ise aile hekimleri ve evde sağlık hizmet birimleri tarafından yürütülür. Yataklı sağlık tesisleri tarafından bakım eviyle, bakım evinde yaşayanlara yönelik olarak, palyatif bakım protokolü yapılması kaydıyla palyatif bakım hizmetleri verilebilir.

Kanser, ileri evrede KOAH, inme (fonksiyonlarının en az %50'si kaybedilmiş olmalıdır), son dönem böbrek yetmezliği, ileri evre kalp yetmezliği, diğer yaşam ömrünü kısaltan hastalıklar (motor nöron ve ilerleyici nörolojik hastalıklar), ALS, Alzheimer, diğer ileri dönem organ yetmezlikleri (KC, beyin), HIV/AIDS, çocuklarda genetik/konjenital, ilerleyici hastalıklar vb. yaşamı tehdit eden diğer hastalıklar bu merkezlerde yatırılarak tedavi edilir.

Taburcu olan hastalar idame tedavisi gerekmesi halinde Evde Sağlık Birimlerine devir edilerek takipleri ve tedavileri ev ortamında sağlanır.

Bu bağlamda palyatif bakıma ihtiyaç duyan yaşlı bireyler de bu hizmetlerden yararlanabilmektedir.

Yaşlılara Uygulanan Ücretsiz Aşı Hizmetleri Var mıdır?

65 yaş ve üzerindeki kişilerin, koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında olan grip aşısı, sağlık raporu aranmaksızın yılda 1 defaya, Pnömonokok (polisakkarit) aşısı ise 5 yılda 1 defaya mahsus olmak üzere Genel Sağlık Sigortası kapsamında SGK tarafından karşılanmaktadır.

EVDE SAĞLIK HİZMETLERİ

EVDE SOSYAL YARDIMLAR

Evde Sağlık Hizmetlerinin İçeriği Nelerdir?

Evde sağlık hizmetleri kapsamında sunulan hizmetler şunlardır:

- Sağlık hizmeti kapsamında muayene ve konsültasyon hizmeti,
- Sağlık kurulu raporlarının çıkarılması süresi dolan raporların yenilenmesi,
- İlacın reçete edilmesindeki özel düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, uzun süreli kullanımı sağlık raporu ile belgelendirilen ilaçların reçete edilmesi,
- Tetkik ve tedavi (pansuman, yara bakımı, sonda uygulamaları) hizmetleri,
- Rehabilitasyon, eğitim ve destek hizmetleri,
- Ağız ve diş sağlığı hizmetleri
- Evden hastaneye-hastaneden eve hasta nakil hizmetleri,
- Hastanın ve ailesinin, evde bakım sürecinde üstlenebilecekleri görevler ile hastalık ve bakım süreçleri hakkında bilgilendirilmesi,
- Hastaların ihtiyaç duyduğu, tedaviye yardımcı olabilecek ve demirbaş niteliğindeki tıbbi cihazların hizmet süresince zimmet karşılığı hastanın kullanımına tahsis edilmesi,
- Hastaların sosyal hizmetlere olan ihtiyaçlarının tespit edilerek ilgili kurum ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonun sağlanması,
- Evde sağlık hizmetleri ve palyatif bakım hizmetlerinin entegrasyonunun sağlanması.

Yaşlılar Evde Sağlık Hizmetinden Faydalanabilir mi?

Sağlık Bakanlığı tarafından sunulan evde sağlık hizmetleri kapsamında aşağıdaki hastalıklara sahip olan yaşlılar da evde sağlık hizmetleri alabilmektedir.

- Yaşam kalitesini ileri düzeyde bozan hastalığı olan ve/veya yaşlılığı nedeniyle sağlık hizmetine ulaşımında zorluklar yaşayan bireyler,
- Yatağa bağımlı hastalar,
- KOAH vb. solunum sistemi hastaları,
- İleri derecedeki kas hastaları,
- İleri dönem kanser hastalarına palyatif bakım tedavisi,
- Evde fototerapi uygulamaları ile birlikte hizmetlerden faydalanabilir.

Evde Sağlık Hizmetinden Nasıl Faydalanılabilir?

Evde sağlık hizmetinden yararlanmak için aşağıdaki süreci takip etmek gerekmektedir.

- Evde sağlık hizmeti almak isteyen hasta yaşlılar veya aile bireyleri Sağlık Bakanlığı bünyesindeki ulusal çağrı merkezi 444 38 33 nolu telefonu arayarak müracaat ederler.
- Çağrı merkezindeki görevli personel hizmet talep eden kişi ile görüşme yaparak gerekli işlemleri başlatır.
- İlk görüşmeyi takiben Koordinasyon Merkezi'ndeki görevli sağlık personeli tarafından hizmet talep eden kişi ile görüşme yapılarak hasta ile ilgili hastanenin ekiplerine yönlendirilir.
- Evde sağlık hizmeti alacak kişi hekim ve yardımcı sağlık personelinde oluşan ekip tarafından evinde ziyaret edilir.
- Hizmet alacak kişinin durumu ve sunulacak hizmet belirlenir.
- Hekim tarafından evde sağlık hizmeti alacak kişilerin varsa tedavisini planlayan diğer hekimler ile görüşerek yapılan görüş alışverişi sonrası evde sağlık hizmeti tedavi planı oluşturulur.

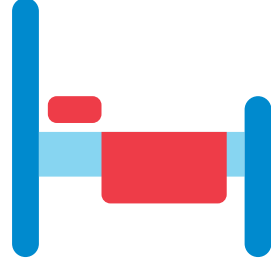
**EVDE BAKIM
HİZMETLERİ**

EVDE BAKIM HİZMETLERİ

Evde Bakım Desteği Nedir?

Engelli bireylerin hayatlarının idamesini evde yürütecek olan kişilere Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından ödenen evde bakım sosyal yardımına evde bakım desteği denilmektedir. Evde bakım sosyal yardım desteği engelli bireylerin kendisine değil, bakımını üstlenen akrabası, vasisi gibi üçüncü kişilere yapılan maddi sosyal yardım desteğidir.

Evde Bakım Sosyal Yardımından Yaşlı Bireyler de Yararlanabilir mi?

2828 sayılı Kanun kapsamında iş ve işlemleri yürütülen engelli evde bakım yardımından şartları sağlayan engelli yaşlılarımız da yararlanabilmektedir. Engelli yaşlıların evde bakım desteği alabilmesi için aşağıdaki üç şartı sağlamaları gereklidir.

- Heyet raporu veren hastanelerden alınacak olan engelli sağlık kurulu raporunda en az %50 engelli ibaresinin ve ağır engelli/tam bağımlı durumu bölümünde "evet" ibaresinin olması,
- Her ne ad altında olursa olsun her türlü hane gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğunun gelir testi raporu ile tespit edilmesi,
- Engelli bireyin başkasının yardımı olmadan hayatını devam ettiremeyecek şekilde bakıma muhtaç olduğunun İl Müdürlükleri bünyesinde görev alan Bakım Hizmetleri Değerlendirme Heyetinin raporu ile tespit edilmesi, gereklidir.

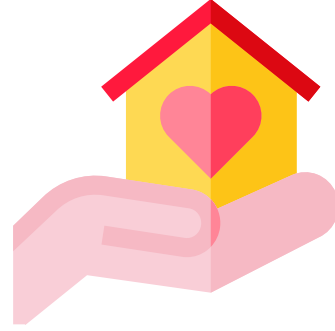
YAŞLI BAKIM HİZMETLERİ

YAŞLI BAKIM HİZMETLERİ

Bakım Hizmeti Nedir?

Bakım hizmeti, günlük hayatını sürdürme sürecinde bakıma ihtiyacı olan yaşlı bireylerin kişisel bakım ve psiko-sosyal destek hizmetlerini ifade etmektedir. Bakanlık olarak

öncelikli hedefimiz, yaşlıların, kendi aile ve ev ortamlarında, gerektiği durumlarda ihtiyaçlarının karşılanarak, sosyal çevrelerinden kopmadan yaşamalarını sağlamaktır. Ancak bunun mümkün olmaması halinde ise yaşlı bireylere yönelik uzun dönemli kurumsal yatılı bakım hizmetleri sunulmaktadır.

Uzun Dönemli Bakım Hizmetlerinden Hangi Yaşlılar Yararlanabilmektedir?

Yaşlılara yönelik bakım hizmeti sunulan kuruluşlardan huzurevleri kendi gereksinimlerini karşılayabilecek durumda olan bağımsız yaşlılara, rehabilitasyon merkezleri veya yaşlı bakım merkezleri ise bakım gerektiren yaşlılara süresiz ve yatılı hizmet vermektedir.

Yaşlı Bireylere Sunulan Uzun Dönemli Bakım Kuruluşları Nelerdir?

Bakanlığımız tarafından yaşlılara yönelik uzun dönem bakım hizmetleri kurumsal hizmetler olan huzurevi ve huzurevi yaşlı bakım rehabilitasyon merkezleri ile toplum destekli bakım hizmeti olan yaşlı yaşam evlerinde sunulmaktadır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na Bağlı Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Hangi Hizmetler Verilmektedir?

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Huzurevleri ile

Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri 60 yaş üstü bireylerin sürekli bakımlarının ve psikolojik, sosyal ve fiziksel rehabilitasyonlarının sağlandığı yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Huzurevlerinde barınma, bireysel öz bakım, sağlık, sosyal destek-danışmanlık, psikolojik destek-danışmanlık, rehabilitasyon, sosyal aktivite, beslenme, temizlik gibi hizmetler sunulmaktadır.

Resmi Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden Hangi Yaş Grubundaki Yaşlılar Yararlanabilir?

Huzurevleri, 60 yaş üzerindeki, sosyal ve/veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç olan kişilere hizmet verir.

Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri hizmetleri ücretli midir?

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ücretlidir. Aylık olarak alınan ücret miktarları kuruluşun ve odanın özelliklerine göre değişmektedir.

Ancak ekonomik durumu yetersiz olan yaşlılar ise indirimli veya ücretsiz olarak

hizmetlerden yararlandırılmaktadır. Ekonomik ve sosyal yönden yoksunluk içinde bulunan yaşlılar ile 1005 sayılı İstiklal Madalyası Bulunanlara 'Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun' uyarınca aylık bağlanan kişiler, bu gelirlerden başka hiçbir yerden geliri olmadığını belgelemeleri durumunda, varsa eşleri ile birlikte huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinden ücretsiz olarak faydalandırılmaktadır.

Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine Kabul Koşulları Nelerdir?

Yaşlıların, Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine kabul edilerek hizmet alabilmeleri için aşağıdaki koşulları taşımaları gerekmektedir.

- a. Huzurevlerine kabul koşulları:
  - 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,
  - Kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmamak yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,
  - Ruh sağlığı yerinde olmak,
  - Bulaşıcı hastalığı olmamak,
  - Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,
  - Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak.
- b. Merkezlere (Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine) kabul koşulları:
  - 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,
  - Bedensel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle süreli ya da sürekli olarak özel ilgi, desteğe, korunmaya ve rehabilitasyona gereksinimi olmak,
  - Ruh sağlığı yerinde olmak,
  - Bulaşıcı hastalığı olmamak,
  - Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,
  - Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak.

Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine Yerleşmek İçin Nerelere Başvuru Yapılır?

Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine yerleşmek için aşağıdaki yerlere başvuru yapılabilir.

- Yaşlıların yaşadıkları mahaldeki huzurevi ve/veya merkez müdürlükleri ve/veya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

İl Müdürlüğüne, il ve ilçelerde bulunan Sosyal Hizmet Merkezlerine veya Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne başvuru yapılabilmektedir.

- Mülki Amirler, Muhtarlar, Kolluk Kuvvetleri, Belediye Başkanlıkları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlar tarafından il müdürlüklerine bildirilen acil durumdaki yaşlılar için yaşının başvurmaya gerek kalmaksızın kabul süreci başlatılabilmektedir.
- Basın yayın organlarındaki haberler ile Alo 183 hattından yapılan bildirimler de ihbar/başvuru olarak kabul edilmektedir.

Geçici ve Gündüz (Misafir) Bakım Hizmetinin Koşulları Nelerdir?

Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine yer durumunun uygun olması durumunda, geçici süre ile yatılı veya gündüzlü bakım için yaşlı kabul edilebilir.

Bu bakıma ilişkin koşullar şunlardır;

- Yaşlıların huzurevlerine ve merkezlere kabul koşullarına sahip olmaları ile ilgili belgeleri düzenlemeleri,
- Kaldıkları süre içerisinde kuruluşun mevcut kurallarına uymaları,
- Kuruluş yaşlılarına verilen günlük hizmetlerden yararlanmaları,
- Geçici süre ile yatılı kalanların, kaldıkları odanın ücretini, gündüzlü bakım verilenlerin ise tek kişilik oda ücretinin % 75 ini gün hesabı ile ödemeleri,
- Gündüzlü bakım hizmeti verilenlerin ulaşımalarının yaşlı ya da yakınları tarafından sağlanması esastır.

Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde kalmakta olan yaşlılar sağlık ve ziyaret amaçlı olarak başka bir ildeki kuruluşta en fazla 20 gün ücret ödmeden misafir statüsünde kalabilirler.

Yaşlı Yaşam Evi Nedir?

Huzurevlerine bağlı ek ünite olarak açılan, huzurevlerinde kalma koşullarını taşıyan 3-6 arasında yaşlıların eşleriyle de birlikte

kalabilecekları, tercihen her yaşlının ayrı olarak kalabileceği bir oda, mutfak, banyo ve tuvaletten oluşan, her türlü hizmeti kuruluş müdürlüğünce karşılanan evler ve apartmanlardır.

Yaşlı yaşam evleri, hizmetten yararlanacak yaşlıların ihtiyaçları ve sosyo-kültürel özellikleri dikkate alınarak daha çok Şehir merkezlerinde ve toplu yaşam alanlarında tercihen müstakil ev veya apartman olarak açılmaktadır.

Yaşlı yaşam evlerinde, huzurevlerinde sunulan hizmetler verilmektedir.

Yaşlı Yaşam Evlerinde Kalabilme Şartları Nelerdir?

Yaşam evlerinde kalmak isteyen yaşlıların huzurevlerinde kalma koşullarını taşımaları gerekir. Bunun yanında genel olarak aşağıdaki koşulları taşıyan yaşlıların yaşam evlerinde kalmaları öngörülmektedir.

- 60 ve üstü yaş üzerinde olan,
- Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk yaşayan,
- Bakım ve korunma gereksinimi olan,
- Kuruluşta kalmakta iken çeşitli nedenlerle uyum problemi yaşayan ortam değişikliği talep eden,
- Sağlık durumu nedeniyle daha korumalı bir ortamda kalması gereken,
- Eşiyle birlikte kuruluşta kalmakta iken eşiini kaybeden,
- Emeklilik sonrası günlük yaşam aktivitelerini bağımsız olarak yapabilen,
- Güvenli ve huzurlu bir ortam arayışı içerisinde olan henüz huzurevine yerleşmemiş veya huzurevi bakımı için sırada bekleyen yaşlılardan kendisinin veya yakınlarının talebi değerlendirilerek uygun görülenler, yaşlı yaşam evlerinde kalabilmektedir.

Yaşlı Yaşam Evlerine Başvuru ve Ücret Koşulları Nelerdir?

Yaşlı yaşam evlerine başvuru koşulları huzurevine başvuru koşulları ile aynı olup, huzurevlerine veya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine yapılacak başvurular ile gerekli yönlendirmelere yapılmaktadır. Ücretleri ise yine huzurevi ücret koşulları ile aynıdır.

Özel Huzurevleri ile Huzurevi ve Yaşlı Bakım Merkezlerinde Kimlere, Hangi Hizmetler Sunulur?

55 yaş üstü bireylerin sürekli bakımlarının ve psikolojik, sosyal ve fiziksel rehabilitasyonlarının sağlandığı, çeşitli adlarla hizmet veren özel, yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlarda barınma, bireysel öz bakım, sağlık, sosyal destek-danışmanlık, psikolojik destek-danışmanlık, rehabilitasyon, sosyal aktivite, beslenme, temizlik gibi hizmetler sunulmaktadır. 55 yaşın altında olan kişilerin zorunlu hallerde kuruluşa kabulü; hazırlanacak sosyal inceleme raporu sonucuna göre kuruluşun sorumlu müdürünün teklifi ve il müdürlüğünün onayı ile yapılır.

Özel Huzurevleri ile Huzurevi ve Yaşlı Bakım Merkezleri Ücretli midir?

Özel huzurevleri ile huzurevi ve yaşlı bakım merkezleri hizmetleri ücretlidir. Özel kuruluşların ücretleri, buldukları ilin Valilikleri tarafından, her yıl belirlenen taban ve tavan fiyatlarını aşmayacak şekilde kuruluş tarafından belirlenir, yaşlı ve/veya yaşlı yakını tarafından ödenir.

Ayrıca her kuruluş (Darüşşafaka Cemiyetlerine ait kuruluşlar hariç) kendi kapasitesinin en az % 3'ü kadar ücretsiz yaşlıya bakmakla yükümlüdür. Ücretsiz bakılacak olan yaşlılar resmi huzurevi ile huzurevi ve yaşlı bakım merkezlerinde ücretsiz bakılan yaşlılarla aynı koşullara sahip olmakla birlikte bu yaşlılar, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerince belirlenmektedirler.

Özel Huzurevi ve Yaşlı bakım Merkezlerine Yerleşmek İçin Nereye Başvuru Yapılır?

Yaşlı birey hangi huzurevinde kalmak istiyorsa, yaşlı ya da yakını o huzurevine dilekçe ile müracaat eder. Kuruluşa kabul edilecek yaşlılarda 55 yaş ve üzeri yaşlarda olma şartı aranır. Ancak 55 yaşın altında olan kişilerin zorunlu hallerde kuruluşa kabulü; hazırlanacak sosyal inceleme raporu sonucuna göre sorumlu müdürün teklifi ve il müdürlüğünün onayı ile yapılır.

Özel Huzurevi ve Yaşlı Bakım Merkezlerine Başvurmak İçin Gereken Belgeler Nelerdir?

Özel kuruluşlara yerleşmek için başvuru sürecinde aşağıdaki belgeler istenmektedir.

- Dilekçe,
- T.C. Kimlik Numarası beyanı,
- Yaşlının bulaşıcı hastalığı olmadığı, bulaşıcı hastalığı bulunduğu takdirde bu hastalığın enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanının toplu yaşam yerlerinde kalmasına mani bir bulaşıcı hastalık olmadığına dair raporu,
- Akıl ve ruh sağlığının yerinde veya akıl ve ruh sağlığı yerinde olmadığı halde huzurevi ve yaşlı bakım hizmetlerinin sunumunda diğer hizmet alan yaşlılara karşı herhangi bir olumsuz durum oluşturmadığı sağlık kuruluşlarının psikiyatri kliniklerinden alınacak huzurevi veya yaşlı bakım merkezinde kalmasında bir sakınca olmadığına dair tabip raporu,
- Uyuşturucu madde ve alkol bağımlısı olmadığını kanıtlayan ve yaşlının huzurevi hizmetinden veya yaşlı bakım merkezi hizmetinden yararlanmasının uygun olacağını belirten özel veya resmi sağlık kuruluşlarının yalnızca ilgili bölümlerinden alınacak sağlık durumlarını gösterir rapor,
- Yaşlının bunlar dışında tıbbi takibi gerektiren kronik bir hastalığı var ise bu hastalığa ait bölüm uzmanından veya ilgili kliniklerden alınacak tabip raporu,

Kuruluşa kabul edilecek yaşlılarda, ırk, renk, cinsiyet, dil, tabiyet, din, siyasi düşünce, felsefi inanç ve eğitim yönünden hiçbir ayırım yapılmaz ve geçmişteki mahkumiyetleri göz önüne alınmaz.

Gündüz Bakım Merkezleri Nedir, Hangi Hizmetler Verilmektedir?

Gündüz bakım merkezleri, yaşamını kendi ev ortamında veya ailesiyle birlikte sürdüren yaşlılar ile özellikle Alzheimer vb. demans hastalığı bulunan bireylerin, yaşam kalitelerini arttırmak amacıyla

psikolojik, sosyal ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olabilecek, ayrıca boş zamanlarını değerlendirmelerinde de katkıda bulunabilecek çeşitli aktivitelerin gerçekteşirildiği sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Gündüz bakım hizmetleri gündüz kuruluşları yanında, aynı zamanda evde bakıma destek hizmetlerinin de yürütüldüğü, yaşlı bireylerin ve ailelerinin desteklendiği, uzun dönem yatılı kurum bakım hizmetleri ihtiyacını azaltmayı da öngören, yaşlı bakımında öncelikli olarak sunulması öngörülen hizmetlerdir.

Yaşlılara Yönelik Hizmet Veren Gündüz Bakım Merkezleri Nelerdir?

Ülkemizde gündüz bakım hizmetlerinin Huzurevi ve Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri yanında Aktif Yaşam Merkezleri yapılanmasıyla bağımsız gündüz kuruluşlarında verilmesi öngörülmektedir. Ayrıca yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlar tarafından da çeşitli kuruluş ve hizmet adları altında yaşlılara yönelik gündüz bakım hizmetleri sunulmaktadır.

Aktif Yaşam Merkezleri Nedir?

Ülkemizde engelli ve yaşlılara yönelik gündüz hizmetlerinin “Aktif Yaşam Merkezleri” adı altında sunulması 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda yapılan değişiklikle öngörülmüştür. Aile alışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olan Aktif Yaşam Merkezleri yaşlı bireyler ile engelli bireylerin yaşam kalitesinin artırılması ve sosyal hayata aktif katılımlarına katkı sağlanması amacıyla, engelli ve yaşlı bireyler ile ailelerine rehberlik ve destek hizmeti ile evde gündüz bakım hizmeti sunmak üzere kurulan gündüzlü kuruluşlardır.

Yaşlı Destek Programı (YADES) Nedir?

Yaşlı Destek Programı (YADES) Türkiye’de ikamet eden, bakım ve destek hizmetine ihtiyaç duyan 65 yaş üstü bireylere yaşadıkları mekânlarda, ihtiyaçlarına uygun hizmetlerin verilmesi amacıyla yerel yönetimlerin evde bakım ve gündüz bakım hizmetlerini desteklemek üzere uygulanan programdır.

YADES, yaşlılara yönelik gündüz bakım hizmetlerinin bütünleşik ve standardize edilmesini hedefleyen bir program olarak Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Büyükşehir Belediyelerinin projelerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen program kapsamında yaşlılara evde bakım hizmetleri ile gündüz bakım hizmetleri sunulmaktadır.

Yaşlı Destek Programından (YADES) Kimler Yararlanabilir?

Yaşlı Destek Programı şimdilik projeleri kabul edilen 13 büyükşehirde uygulanmakta olup önümüzdeki yıllarda bütün belediyelere yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda projelerin uygulandığı Sakarya, Kayseri, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Trabzon, Antalya, Gaziantep, Kocaeli, Malatya, Samsun, Ordu, Erzurum, Diyarbakır illerinde yaşayan 65 yaş üstü bireyler büyükşehir belediyelerine müracaat ederek YADES Programı kapsamında sunulan gündüz bakım hizmetlerinden yararlanabilir.

EĞİTİM

EĞİTİM

Yaşlılara Yönelik Eğitim Programları Var mıdır?

Yaşlılar da dahil olmak üzere çeşitli yaş gruplarına yönelik kurs benzeri eğitim faaliyetleri Milli Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere merkezi ve yerel kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları tarafından sunulabilmektedir.

Bunun yanı sıra Aktif Yaşlanma ve Yaşam Boyu Öğrenme çerçevesinde yaşlı bireylere yönelik yükseköğretim programları ülkemizde de son yıllarda bazı illerimizde bulunan üniversiteler bünyesinde çeşitli adlar altında uygulanmaya başlanmıştır.

3. Yaş Üniversitesi Nedir?

3. Yaş Üniversitesi bireyin yaşlılık sürecini, hayatının diğer aşamaları gibi dolu dolu ve anlamlı geçirebilmesini, yaşam boyu öğrenme kavramı çerçevesinde, kapsamlı bir biçimde yaşlıların kişisel gelişimlerinin sağlanmasıdır. 3. Yaş Üniversitesi, yaşam boyu öğrenmenin önemli bir parçasıdır. Bu nedenle yaşlılara verilen eğitimin, yaşlıların sağlık bilincini, entelektüel ve fiziksel aktiviteleri ile sanatsal kapasitelerini geliştirmesi ve yerel çevrede destekleyici aktif katılımı da teşvik etmesi beklenmektedir. 3. Yaş Üniversitesi, yaşlıların toplumla bütünleşmesi ve üretkenliğini sürdürmesi için bir fırsat olarak görülmektedir.

3. Yaş Üniversitesinde Hangi Eğitimler Verilmektedir?

Bu eğitim sisteminde felsefe, psikoloji, iletişim, arkeoloji, halk sağlığı, hayat boyu sağlık, hukuk sisteminde yaşlı hakları, hukuk/metin yazarlığı, mikrobiyoloji, geriatri, kozmoloji, mitoloji gibi derslerin yanında yemek pişirme sanatı, psikodrama, yoga, aikido, halk dansları, örgü gibi hobi eğitimleri de verilmektedir. Eğitimler ilgili üniversitelerin programları ve katılımcı yaşlıların talepleri doğrultusunda belirlenebilmektedir.

3. Yaş Üniversitesine Kimler Başvurabilir?

Yaş grubu esneklik göstermekle birlikte genel olarak 60 yaşını dolduran her birey 3. Yaş Üniversitesine başvurabilir. Bu kapsamda ülkemizde son yıllarda çeşitli illerimizde 3. Yaş Üniversiteleri kurulmaya başlanmış olup diğer illerimize de yaygınlaştırılması öngörülmektedir. Yaşlı bireyler bu üniversitelerden ücretsiz olarak yararlanabilmektedir.

ERİŞİLEBİLİRLİK

ERİŞİLEBİLİRLİK

Erişilebilirlik Yaşlılar İçin Neden Önemlidir?

Erişilebilirlik; binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasıdır. Yaşlı bireylerin de zamanla engellilik vb. nedenlerle toplumsal hayata ve hizmetlere erişimde sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen erişilebilirlik hizmetleri engelli ve yaşlı bireylerin hizmetlere erişimini ve toplumsal hayata katılımını kolaylaştıracaktır.

Uygun olmayan erişilebilirlik uygulamaları 81 ilde valilikler bünyesinde kurulan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonlarına, kamu kullanımına açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının denetimi de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü aracılığıyla şikâyet başvurusunda bulunulabilir.

Erişilebilirliğin Kapsamı Nedir? Nereler Erişilebilir Olmalıdır?

Kentsel yaşamın engellilerin erişilebilirliğine uygun olarak düzenlenmesi yasal olarak zorunludur. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun hükümlerine göre yapıllı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanmalıdır. Bu Kanun kapsamında;

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapıların;

Mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların,

Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının,

Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelli bireylerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur.

ULAŖIM HİZMETLERİ

ULAŞIM HİZMETLERİ

Yaşlı Bireylerin Ulaşımında Sahip Olduğu Haklar Nelerdir?

- 65 yaş üstü vatandaşlar demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanır. Bu uygulamadan yararlanabilmek için nüfus cüzdanı ibraz etmek yeterlidir.
- 65 yaş üstü vatandaşlar demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından %50 indirimli olarak faydalanır. Bu uygulamadan yararlanabilmek için nüfus cüzdanı ibraz etmek yeterlidir.
- Yüksek Hızlı Trenlerle (YHT) ana hat trenlerinde seyahat eden 60 yaş ve üzeri yolcular için %20, 65 yaş ve üzeri yolcular için ise %50 indirim uygulanmaktadır.
- Kent içi yolcu taşımacılığı işletmeciliği yapılan Başkentray (Ankara) ve Marmaray (İstanbul) banliyö hatlarında 65 yaş üzeri yolcular ücretsiz seyahat etmektedir.
- Banliyö trenlerinde kapılara yakın koltuklar yaşlı, engelli ve hamile yolcuların öncelikli kullanımına sunulmakta olup, araç içlerine buna yönelik uyarı levhaları konulmuştur.
- Ankara, Konya, Eskişehir, Pendik Yüksek Hızlı Tren (YHT) garlarında yürümekte zorluk çeken yaşlı ve engelli yolculara gerekli destek ve taşıyıcı personel tarafından yardım hizmeti verilmektedir.
- İç ve dış hatlar uçuşlarında, bazı hava yolu şirketleri zaman zaman yaşlı bireylere özel kampanyalı bilet uygulayarak indirim sağlamaktadır.

**ÇEVRE, KÜLTÜR
SANAT ETKİNLİKLERİ**

ÇEVRE, KÜLTÜR SANAT ETKİNLİKLERİ

Yaşlı Bireyler, Korunan Alan ve Milli Parklarda Hangi Haklardan Faydalanabilir?

Korunan alanlarda yürütülen faaliyetlerde tüm yapı ve tesislerde hizmetlere kolay erişimleri sağlamak amacıyla yaşlı bireylere mahsus tasarımlar yapılmaktadır. Tuvaletlerde engelli kabini olması, tur güzergahlarında yürüyüşü kolaylaştırıcı platform, basamak, korkuluk tasarlanması vb. uygulamalarla yaşlı ziyaretçilerin sahalarda güvenle zaman geçirmelerini sağlamak hedeflenmektedir. 65 yaş üstü vatandaşlardan korunan alanlara girişte ücret talep edilmemektedir.

Hangi Tarihi Alanlarda Yaşlılara Yönelik Hizmetler Bulunmaktadır?

Yaşlılara yönelik, Şehitler Abidesi, Çanakkale Destanı Tanıtım Merkezi, Conk Bayırı, 57. Piyade Alayı Şehitliği, Seyit Onbaşı Anıtı ve Mecidiye Tabyası gibi alanlarda tekerlekli sandalyeler bulundurulmaktadır.

Yaşlılar Milli Kütüphane Hizmetlerinden Faydalanabilir mi?

Kütüphanecilik hizmetlerinde kullanılan mekanlardan emekliler, bir meslek odası veya baroya kayıtlı meslek sahipleri, yazılı veya görsel basın mensupları, üniversite ve yüksekokul öğrencileri veya mezunları, engelli kimlik kartına veya tam teşekküllü hastanelerden alınan ve görme engelli olduğunu belgeleyen sağlık raporuna sahip görme engelli vatandaşlar ile araştırına iznine sahip yabancı uyruklu araştırmacılar yararlanabilmektedir. Bunun dışında hizmet sunumunda herhangi bir kısıt uygulanmamakta olup; yukarıda sayılan koşulları taşıyan yaşlı vatandaşlarımız da Milli Kütüphane

hizmetlerinden diledikleri gibi yararlanabilmektedirler.

Yaşlılar Müze ve Ören Yerlerine Ücretsiz Girebilir mi?

65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müze ve ören yerlerine (Topkapı Sarayı Harem Bölümü, Göreme Örenyeri, Karanlık Kilise, Aya İlini Anıt Müzesi, Efes Ören yeri Yamaçevler hariç) kimlik ibraz etmek koşuluyla ücretsiz girebilmektedir,

65 yaş üstü vatandaşlarımıza 5 (beş) Türk Lirası bedelle 1 (bir) yıl geçerli olacak Müzekart düzenlenebilmektedir. Müzekart, Kültür ve Turizm Bakanlığı bağlı Müzekart basım istasyonlarında, basım istasyonu olmayan yerlerde ise illerdeki Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müze ve örenyerlerinden temin edilmektedir.

Yaşlıların Opera ve Balelere Ücretsiz Erişimi Mümkün müdür?

"65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz T.C. Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında 2022 sayılı Kanun" kapsamındaki kişilere gişeden yer numarası almak kaydı ile temsilleri ücretsiz izleyebilme imkanı sunulmaktadır.

Yaşlılar Ücretsiz Tiyatro İmkanından Yararlanabilir mi?

Devlet Tiyatrolarında "2022 sayılı 65 yaşını doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun" kapsamındaki kişilerden ücret alınmamaktadır.

**YAŞLILARA SAĞLANAN
DİĞER İNDİRİM VE MUAFİYETLER**

YAŞILARA SAĞLANAN DİĞER İNDİRİM VE MUAFİYETLER

Yaşlılara Gelir Vergisi Kolaylığı Sağlanır mı?

Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı Vergi İletişim Merkezi Müdürlüğü 444 0 189 çağrı merkezinden, sadece kira geliri elde eden ve vergi dairesine gidemeyecek olan 60 yaş ve üstü mükelleflere, her yıl mart döneminde vermeleri gereken Gayrimenkul Sermaye iradı beyannamelerinin doldurulması için randevu talebi hizmeti verilmekte ve söz konusu mükelleflerin çağrı merkezi tarafından alınan randevu talepleri ilgili vergi dairesine iletilerek beyannamelerinin ikametgah adreslerinde doldurulması sağlanmaktadır.

Yaşlılara Konut Edinmede Kolaylık Sağlanmakta mıdır?

TOKİ, hazırladığı projeler kapsamında dönem dönem, planlanan konut sayısının belli bir bölümünü yaşlı vatandaşlarımıza ayırmaktadır.

Yaşlılara Yönelik Aylık Tüketim Faturalarında İndirim Sağlanmakta mıdır?

Yaşlılara yönelik genel bir elektrik, su, telefon/iletişim veya doğalgaz indirimi veya muafiyeti yoktur. Ancak belediyeler, belediye meclislerinde alınan kararlar doğrultusunda yaşlıları su vb. hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli faydalandırabilmektedir. Bu mal ve hizmetleri üreten şirketler de benzer uygulamalar yapabilmektedirler.

Bazı GSM operatörleri, zaman zaman yaşlı bireylere özel tarifeler uygulamaktadır.

Belediyelerin Yaşlılara Yönelik Hizmetleri Nelerdir?

Belediyeler tarafından yaşlılara yönelik çeşitli hizmetler sunulabilmektedir. Bu kapsamda kimi belediyeler yatılı kurum bakımı hizmeti sunarken kimi belediyeler yaşa bağlı sağlık sorunları, fiziksel güçsüzlük ya da ekonomik yetersizlikler nedeniyle yaşlılara evde bakıma destek (öz bakım hizmetleri vb.), evde sağlık, ev bakımı, temizliği ve onarımı, aşevi/yemek, sosyal yardım, sosyal kültürel faaliyetler, danışmanlık vb. hizmetler vermektedir.

HAKLAR VE İHLALLER

HAKLAR VE İHLALLER

Yaşlı Haklarının Uluslararası Güvencesi Nedir?

Sadece yaşlı haklarını konu alan ulusal veya uluslararası bir Yaşlı Hakları Sözleşmesi bulunmamaktadır. Ancak yaşlı hakları çeşitli temel düzenlemelerde yer almıştır. Yaşlı hakları, insan haklarının bir parçasıdır. İnsan hakları, insan onuruna saygı üzerine kuruludur. Tüm insanlar onurları bağlamından eşittir ve eşit haklara, sahiptir. Yaşlılar da toplumda diğer insanlarla eşit hak ve özgürlüklere sahiptir.

Uluslararası düzenleme olarak Birleşmiş Milletler Yaşlı İlkeleri yaşlı hakları konusunda yol gösterici olmaktadır. Bu ilkeler:

- Bağımsız Yaşam,
- Katılım,
- Bakım,
- Kendini Gerçekleştirme,
- İtibar'dır.

Yaşlı Haklarının Ulusal Güvencesi Nedir?

Ülkemizde Anayasamızın 10.Maddesiyle yaşlılara yönelik pozitif ayrımcılık ilkesi teminat altına alınmıştır. Buna göre: “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.”

Anayasamızın 61. Maddesinde de yaşlıların korunması ve yaşlılara sağlanacak haklar güvence altına alınmıştır. Buna göre: “Yaşlılar, Devletçe korunur. Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir.”

Bu çerçevede ülkemizde yaşlılara yönelik çeşitli kanun ve düzenlemeler de bulunmaktadır.

Ülkemizde Yaşlıların Özel Hayatlarına ve Mahremiyetlerine Saygı Gösterilmesi ile Kişisel Verilerinin Korunmasına Yönelik Alınan Önlemler Nelerdir?

Ülkemizde, yaşlı/yaşlı olmayan ayrımı yapılmaksızın herkesin özel hayatının gizliliğini muhafaza etme, mahremiyetini koruma ve kişisel verilerinin toplanması, işlenmesi ve paylaşılmasına ilişkin izin verme, verilerini sildirme veya anonim hale getirilmesini talep etme hakları bulunmaktadır.

Bu hususta birçok kurumun mevzuatında düzenlemeler yapılmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili yönetmelikleri, Hasta Hakları Yönetmeliği gibi çeşitli mevzuatlarda bu hususta düzenlemeler mevcuttur. Genel olarak ise Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklerle yaşlılar dahil kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri mahremiyet kapsamında özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilmiştir ve kişilerin rızaları dışında anonim hale getirilmedikçe paylaşılamayacağı öngörülmüştür.

Yaşlılara Vasilikten Kaçınma Hakkı Tanınmış mıdır?

Türk Medeni Kanununda, istek üzerine, 60 yaşını dolduranlara, yaşlılığı, engelliliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğinin ispat edilmesi üzerine kısıtlama ve vasilikten kaçınma hakkı tanınmıştır.

Yaşlıları Terk Etmek veya Yardım Etmemek Suç mudur?

Türk Ceza Kanunu'na göre yaşı ve hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi haline terk eden kişi, 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Terk dolayısıyla mağdur bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, neticesi

sebebiyle ağırlaştırılmış suç hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

Yaşı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan kimseye hal ve koşullarının elverdiği ölçüde yardım etmeyen ya da durumu derhal ilgili makamlara bildirmeyen kişi, 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Yaşlılara Verilen Hapis Cezası Ertelenebilir mi?

Daha önce hapis cezasına mahkum edilmemiş olmak koşuluyla, mahkum olunan 30 gün ve daha az süreli hapis cezası ile fiili işlediği tarihte 65 yaşını bitirmiş bulunanların mahkum edildiği 3 yıl veya daha az süreli hapis cezası ertelenebilir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yaşlılar İçin Bir Uygulama Var mıdır?

İşveren, yaşlı çalışanlar için iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla hükümlüdür.

Tüketici Haklarında Yaşlılara Yer Verilmiş midir?

Tüketici haklarına göre ticari reklamlar, yaşlıları aldatıcı, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu ve istismar edici olamaz.

Ülkemizde Yaşlıların Siyasal Yaşama Katılımlarının Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler Nelerdir?

Ülkemizde yaşlılar da diğer vatandaşlarla eşit bir şekilde seçme, seçilme ve siyasal yaşama katılma haklarına sahiptir. Bunun sağlanabilmesi için de çeşitli önlemler alınmıştır. Görme engeli olan yaşlı seçmenler, refakatçi yardımıyla oy kullanabilmekte, isteyen görme engelli yaşlı bireylere oy şablonu aracılığıyla oy kullanabilmeleri için izin verilmekte, talepleri halinde merdiven çıkamayacak durumdaki yaşlılar oy kullanacakları yerler durumlarına uygun seçilmekte ve sıra bekletilmeksizin oy kullanmakta, oy kullanmaya gidemeyecek bir engeli veya hastalığı olan yaşlı seçmenlere başvuruda bulunmaları halinde seyyar sandık gönderilmektedir.

ALO 183
SOSYAL DESTEK

ALO 183 SOSYAL DESTEK

ALO 183 Sosyal Destek Hattı nedir?

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çağrı Merkezlerinden Alo 183 Sosyal Destek Hattı aracılığı ile aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere ilişkin çağrılar değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. 7 gün 24 saat çalışma esasına göre hizmet verilmektedir.

Bakanlığımız hizmetlerinin daha etkin verilebilmesi için tüm mobil ve sabit telefon operatörleri ile yazışma yapılarak, vatandaşlarımızın Alo 183 Hattı'na ücretsiz mesaj (sms) gönderebilmesine olarak sağlanmıştır.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız +90 312 253 92 00 telefon numarasından Çağrı Merkezine ulaşabilmekte, Bakanlığımız görev alanı kapsamında yer alan hizmetler ile ilgili gerekli rehberlik ve yönlendirme yapılmaktadır.

**ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

2020

www.ailevecalisma.gov.tr